Protestants Christelijk
Basisonderwijs Amersfoort

PESTPROTOCOL
en stappenplan

	versie 30 juni 2015
Betreft	
- nieuw beleid	
- vernieuwing beleid	x
- uitwerking van beleid / protocol	x
Status	
- datum vaststelling notitie DB	30 juni 2015
- datum voorl. besluit directeur-bestuurder	30 juni 2015
- datum GMR instemming (Wms art. 10.e soc. veiligheid)	28 september 2015 (evt. schoolspecifiek: MR)
- datum def. vaststelling bestuur	
- datum inwerkingtreding	per direct
- datum evaluatie/herziening	
Communicatie en uitvoering	
- inlichten MR	x
- inlichten leerkrachten	x
- inlichten ouders	x
- inlichten extern	

Bron: ontleend aan het protocol van SBO de Zwaaikom

Inleiding

Met ingang van 1 augustus 2015 geldt een zorgplicht van scholen voor de veiligheid van leerlingen op school. Deze houdt o.a. in dat er een coördinator is die het beleid voor tegengaan van pesten coördineert en optreedt als aanspreekpunt. Daarnaast wordt van scholen verwacht dat de veiligheidsbeleving van leerlingen jaarlijks wordt gemonitord.

Doel pestprotocol

- Alle kinderen mogen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen”
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken
- Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!
- Leerkrachten en ouders uit MR zijn op de hoogte van dit pestprotocol en de gedragsregels.
- De gedragsregels zijn bekend bij ouders en leerkrachten.

INHOUDSOPGAVE

1.	**Pestgedrag**	**2**
2.	**Uitwerking pestprotocol**	**5**
3.	**Instemming pestprotocol**	**9**
4.	**Bijlage: Gedragsregels omgaan met elkaar**	**10**
	- Gedragsregels voor ouders en leerkrachten	10
	- Gedragsregels voor leerlingen	10
	- Gedragsregels voor leerkrachten	10
	- Regels rond digitaal pesten	11
	- Wat als iemand zich niet aan de regels houdt?	12

1. PESTGEDRAG

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen, bestaan allerlei theorieën. Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd, volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren.
Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.
Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan.
Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.
Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Hoe wordt er gepest?

Met woorden:	vernederen, belachelijk maken
	schelden
	dreigen
	met bijnamen aanspreken
	gemene briefjes, mailtjes, sms-jes schrijven
Lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen en sjorren
	schoppen en slaan
	krabben en aan haren trekken
	wapens gebruiken

Achtervolgen:	opjagen en achterna lopen in de val laten lopen, klem zetten of rijden opsluiten
Uitsluiting:	doodzwijgen en negeren uitsluiten van feestjes bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken banden lek prikken, fiets beschadigen
Afpersing:	dwingen om geld of spullen af te geven het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
Digitaal Pesten:	Anonieme berichten versturen via MSN en SMS, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping, en het versturen van een e-mail bom.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over.
Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken.

De pestende leerling

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.
Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig, want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.
De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken.

2. UITWERKING PESTPROTOCOL

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Voorwaarden

Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- De school hanteert een instrument waarmee minimaal eenmaal per jaar de sociale veiligheid van leerlingen en het voorkomen van pesten wordt gemonitord.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer ouders of leerlingen klachten over pestgedrag signaleren, bespreken ze dit met de leerkracht. Als ze daar onvoldoende gehoor vinden kunnen zij zich wenden tot de coördinator die op school verantwoordelijk is voor het tegengaan van pesten. Tenzij dit op een school anders is afgesproken, is dit de taak van de IB-er.
- Wanneer het probleem naar het oordeel van de betrokkene niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan kan deze zich richten tot de onafhankelijke vertrouwenspersoon van de stichting. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Omgang met pesten

- Op school stellen we regelmatig een onderwerp in de kring aan de orde rond veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc..
- Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals; spreekbeurten, rollenspelen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.
- Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.
- Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen.

Regels vooraf

1. Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij: je mag niet klikken, maar……, als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

2. Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

3. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Regels, alle groepen

1. Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden
2. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
3. We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden
4. Als je kwaad bent ga je niet slaan, schoppen, krabben (je komt niet aan de ander). Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of de juf.
5. Aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
6. Vertel de meester of de juf wanneer jezelf of iemand anders wordt gepest.
7. Blijft de pester doorgaan dan aan de meester of juf vertellen.
8. Kinderen die pesten zitten zelf in de nesten !
9. Word je gepest praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
10. Uitlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
11. Niet aan spullen van een ander zitten
12. Luisteren naar elkaar
13. Iemand niet op het uiterlijk beoordelen of beoordeeld worden
14. Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Zij zijn ook welkom op onze school.
15. Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
16. Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.

Omgang met pesten

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij-wij:

STAP 1 Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

STAP 2 Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

STAP 3 De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).

STAP 4 Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij

consequenties). Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt <u>altijd</u> hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Begeleiding gepeste leerlingen

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s.)
- Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of "ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen". Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken / pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling).
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.

Adviezen aan de ouders

Ouders van gepeste kinderen

a)	Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
b)	Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
c)	Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
d)	Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
e)	Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
f)	Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters

a)	Neem het probleem van uw kind serieus.
b)	Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
c)	Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
d)	Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
e)	Besteed extra aandacht aan uw kind.
f)	Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
g)	Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
h)	Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders

a)	Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
b)	Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
c)	Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
d)	Geef zelf het goede voorbeeld.
e)	Leer uw kind voor anderen op te komen.
f)	Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

3. INSTEMMING PESTPROTOCOL

FORMULIER "INSTEMMING MET HET PESTPROTOCOL"

School

Adres

Postcode / plaats

_____

VERKLARING

Hierbij verklaart de medezeggenschapsraad van bovengenoemde school in te stemmen met het pestprotocol vanaf (datum)

Namens de MR:

Datum:

Handtekening:

Naam:

Functie:

GEDRAGSREGELS OMGAAN MET ELKAAR

Voor ouders en leerkrachten

De leerkracht en ouders t.o.v. elkaar

0 We zien elkaar als partner bij de begeleiding / opvoeding van de kinderen. De ouder blijft eerst verantwoordelijk.
0 We stellen vertrouwen in elkaar.
0 We behandelen elkaar respectvol, begripvol en correct.
0 We tonen belangstelling, zonder nieuwsgierig te zijn.
0 We spreken positief over elkaar en accepteren geen dreigende houding. Hieronder verstaan we o.a. schelden en agressief praten.
0 We maken problemen bespreekbaar.
0 De leerkracht streeft ernaar een goed visitekaartje van de school te zijn.

De ouders en leerlingen t.o.v. elkaar

0 We spreken geen kwaad over elkaar.
0 We spreken onbevooroordeeld over elkaar.
0 We behandelen elkaar begripvol.
0 De ouder bemoeit zich niet met ruzies of onenigheden op het schoolterrein, behalve als leerkrachten niet aanwezig zijn.
0 De ouder gedraagt zich zorgzaam en verantwoordelijk voor kinderen bij excursies schoolreisjes e.d.
0 We hebben een open, rustige houding t.o.v. elkaar.

De ouder t.o.v. andere ouders

0 Is zich bewust dat ieder kind voor zijn/haar ouder(s) zeer dierbaar is.
0 Beseft dat ouders eerstverantwoordelijk zijn voor hun eigen kind.
0 Spreekt geen kwaad over de ander en laat dit andere ouders ook niet toe in het openbaar of op sociale media.
0 Tracht zich op zijn / haar wijze in te zetten voor het welzijn van de leerlingen.
0 Neemt eigen verantwoording in het bespreekbaar maken van problemen en doet dit rechtstreeks met de school of de ouders, maar niet via derden.

Voor leerlingen

Het kind t.o.v. andere kinderen

0 Respecteert elk kind.
0 Spreekt positief over en met anderen.
0 Speelt met andere kinderen zonder te duwen, trekken en schoppen (ook al is het maar een geintje want vaak begint pestgedrag en ruzie juist met zo´n geintje. Een geintje moet kunnen, maar dan zonder geduw, getrek en gesjor aan elkaar).

Voor leerkrachten

De leerkracht en de leerling t.o.v. elkaar

0 We behandelen elkaar begripvol.
0 We spreken geen kwaad over elkaar.
0 We spreken onbevooroordeeld over elkaar.
0 We hebben een open, rustige verstandhouding met elkaar.
0 De leerkracht zal de leerling altijd motiveren.
0 De leerkracht zal zijn/haar invloed altijd ten positieve inzetten.

0 De leerkracht zal de leerling de ruimte geven om zich te kunnen ontwikkelen.
0 De leerkracht zal de leerling met zorg omgeven.
0 We maken problemen bespreekbaar.
0 De leerkracht draagt zorg voor een veilige omgeving.

De leerkracht t.o.v. collega's

0 Accepteert de ander en geeft vertrouwen.
0 Is eerlijk naar de ander.
0 Houdt zich verre van roddel en geeft daartoe geen gelegenheid.
0 Maakt zaken bespreekbaar wanneer hem/haar iets dwars zit.
0 Komt afspraken na.
0 Respecteert de mening van de collega.
0 Een leerkracht geeft een collega de ruimte wanneer die dat nodig heeft.
0 Stelt zich lerend op t.o.v. de collega.
0 Stelt zich op als teamlid.
0 Te allen tijde en in alle situaties is de leerkracht bewust van zijn professionaliteit en handelt daar naar.

REGELS ROND DIGITAAL PESTEN

Voorbeelden

A. Een compromitterende foto van een leerling is op het internet geplaatst

- We luisteren naar de leerling. Tonen begrip en veroordelen niet.
- Nemen contact met de ouders op.
- We adviseren ouders: meldt dit bij de provider met verzoek tot verwijdering van de foto. Zet jouw provider in dit e-mailadres: abuse@provider.nl.
- In het geval van een naaktfoto adviseren we de ouders aangifte bij de politie te doen.

B. Een leerling wordt steeds lastig gevallen (stalking)

- We leren de leerling assertief te zijn: nee zeggen, contact afsluiten.
- We adviseren de leerling niet op de stalker te reageren.
- We brengen de ouders op de hoogte.
- We adviseren de ouders en de leerling om bewijslast te verzamelen.
- We adviseren de ouders aangifte bij de politie te doen.

C. Over een leerling wordt geroddeld via een Chat box zoals o.a. MSN?

- We geven steun en luisteren naar de leerling.
- We adviseren de leerling berichten te bewaren en op te slaan.
- We adviseren de leerling om het roddelen te bespreken met de ouders of iemand die zij/hij vertrouwt.
- Spreek de pesters aan, wanneer je zeker weet wie het doet.
- We voeren eventueel een klassengesprek.
- We nemen contact met de ouders op.

WAT ALS IEMAND ZICH NIET AAN DE REGELS HOUDT?

De fases waar in de consequenties van afwijkend gedrag zijn ingedeeld:

Fase 1
De leerkracht spreekt waar nodig mensen aan op hun gedrag en wijst hen op de afspraken.

Fase 2
Wanneer er geen duidelijke veranderingen waarneembaar zijn, worden zij, die zich niet aan de regels en afspraken houden, aangesproken door de directie.

Fase 3
In uiterste noodzaak wordt aan het bestuur van PCBO Amersfoort gevraagd om actie te ondernemen.

Omdat onze school een veilig, plezierig en positief klimaat van omgaan met elkaar belangrijk vindt, wordt ongewenst gedrag niet getolereerd.
Dat geldt voor zowel leerkrachten, leerlingen en ouders.
Het hanteren van de regels betekent dat leerlingen en ouders als “welkome gast” op school een correcte behandeling mogen verwachten.
Omgekeerd zullen leerlingen en ouders zich als “welkome gasten” moeten realiseren dat zij zich eveneens dienen te houden aan de opgestelde gedragsregels.

Fase 4:
In dit kader gelden binnen onze school drie algemene gedragsregels:

- Indien sprake is van (ernstig) verbaal geweld, bedreigingen of anderszins, zal aangifte bij de politie volgen als een van de partijen zich bedreigd voelt.
- Lichamelijk geweld, slaan of anderszins, met als gevolg de ander (ernstig) letsel toe te brengen en/of te intimideren leidt automatisch tot aangifte bij de politie.
- Seksuele intimidatie of seksueel misbruik leidt tot aangifte bij de politie. Er is in dit verband sprake van meldingsplicht wanneer iemand weet heeft van dergelijke praktijken. (Zie protocol Seksuele intimidatie en seksueel misbruik)